

AMERİKAN EMPERYALİZMİ VE IRAK'TA VİETNAMLILAŞTIRMA

Aydınlık Dergisi, 14 Ocak 2007

Yıldırım Koç

ABD emperyalizmi Irak'ta beklemediği büyüklükte ve giderek daha da gelişen ve güçlenen bir direnişle karşılaştı. Bu direnişin ABD'ye maliyeti (ölümler, yaralananlar, harcanan para, kaybolan itibar, dünyada yükselen ABD karşıtlığı) giderek daha da artmaktadır. Bu olumsuzluklar karşısında, ABD'de, Irak'taki durumu değerlendirmek amacıyla, James A Baker III ve Lee H. Hamilton'un ortak başkanlığında bir Irak İnceleme Grubu oluşturdu. Irak İnceleme Grubu'nun raporu 2006 yılı Aralık ayında yayımlandı (Baker-Hamilton ve diğerleri, **The Iraq Study Group Report**). Irak'a yapılan saldırıya ilişkin önemli bilgi ve değerlendirmelerin yer aldığı bu rapor son derece önemlidir.

Rapordaki verilere göre¹, 2006 yılı Aralık ayına kadar Irak'ta görev yapan 2900 Amerikalı öldürüldü, 21.000 Amerikalı yaralandı. Bu yaralıların bir bölümünün durumu ciddidir. ABD, 2006 yılı Aralık ayına kadar Irak Savaşı nedeniyle yaklaşık 400 milyar Dolar harcadı. Halen aylık harcamalar 8 milyar Dolar düzeyinde bulunmaktadır. Ancak, Irak'a yapılan saldırı ve işgal sürecinde yaralananların bakımları, rehabilitasyonu ve benzeri giderleri ve kullanılan askeri malzemenin yenilenmesi için gerekli harcamalar da dikkate alındığında, Irak'a saldırının toplam maliyetinin 2 trilyon Doları bulacağı tahmin edilmektedir.

Saddam'ın idamının da bir parçasını oluşturduğu gelişmeler, Irak İnceleme Grubu'nun oybirliğiyle onayladığı rapordaki bazı önerilerle de uyumludur. ABD emperyalizmi, Büyük Ortadoğu Projesi'nin bir parçası olarak saldırdığı Irak'ta bir batağa saplanmış. Bu bataklığın Vietnam'a benzerlikleri ABD istihbarat çevrelerinde de tartışılmaktadır. Bu konuda çok kapsamlı bir çalışma, ABD Ordusu Harp Akademisi Stratejik Araştırmalar Enstitüsü tarafından, işgalden bir yıl sonra yayımlanmıştır (Jeffrey Record – W.Andrew Terrill, **Iraq and Vietnam: Differences, Similarities and Insights**). Bu raporda, ABD'nin Vietnam saldırısı deneyimi ayrıntılı bir biçimde değerlendirilmekte ve raporun yayımlandığı tarihte henüz bir yaşında olan Irak saldırısındaki durumla karşılaştırmalar yapılmaktadır.

ABD'nin 1965-1973 döneminde Vietnam'daki kayıpları 58.000 ölü ve 305 bin yaralıydı. ABD'nin Vietnam'daki asker sayısı ise 500 binin üzerindeydi. Rapor, Irak işgalinin ilk yılı içinde ölen Amerikalı sayısının 685 olduğunu belirterek, iki deneyimin kayıplar açısından büyük farkını vurgulamaktadır². Ancak, Irak'ta Amerikan askerinin sayısının 141 bini bulunduğu ve kayıpların 3 bini aştığı günümüzde, ABD'nin arayışı nedir? Saddam'ın idamı bu politikada nasıl bir rol oynamaktadır?

Irak'ın en önemli özelliklerinden biri, bir **Irak Ulusu**'nun yaratılmamış olmasıdır. ABD, Irak'ın bu özelliğinin çok iyi farkındadır ve yeni koşullarda politikasını bu temel üzerine inşa etmektedir. Bugün kitle iletişim araçlarının verdiği haberlerde kullanılan tanımlamalar da "Araplar" veya "Irak Ulusu" değil, "Sünniler," "Şiiiler" ve "Kürtler"dir. Birinci Dünya Savaşı sonrasında emperyalistlerin Ortadoğu'da sınırları çizirken, böl-yönet politikasına uygun bir anlayışla hareket ettikleri de bilinmektedir. Sorun, önce İngiliz mandası olan, daha sonra bağımsızlığını kazanan Irak'taki hükümetlerin bir Irak ulusu yaratamamış olmasından kaynaklanmaktadır. Emperyalizm, günümüzde bu eksikliği kullanmaktadır.

Bu genel amacı tamamlayan bir diğer nokta ise, Irak işgalinin ekonomik ve insan maliyetinin giderek artan bölümünün Irak halkına yıkılması çabasıdır. Bu politika, Vietnam'da 1969 yılında uygulanan "Vietnamlılaştırma" politikasının benzeridir.

¹ Baker-Hamilton ve diğerleri, **The Iraq Study Group Report**, Vintage Boks, New York, 2006, s.32.

² Jeffrey Record – W.Andrew Terrill, **Iraq and Vietnam: Differences, Similarities and Insights**, s.3.

Kuzey Vietnam güçleri 30-31 Ocak 1968 günleri, Güney Vietnam'daki gerillalarla birlikte, ünlü Tet Saldırısı'nı başlattı. Komünistler Güney Vietnam'da 115 kent ve kasabayı tahrip ettiler. Tet saldırısı Kuzey Vietnam'ın 45 bin askerinin ölümüne yol açıyorsa da, Amerikalılar da büyük darbe yedi ve en önemlisi, Amerika'nın savaşı kazanma umutlarını söndürdü. 8 Haziran 1969 tarihinde Başkan Nixon ve Güney Vietnam Devlet Başkanı Thieu, **Vietnamlılaştırma** planını açıkladılar. Bu plana göre, Vietnam'daki savaşçı ABD birlikleri parça parça geri çekilecek ve savunma görevlerini Güney Vietnam birlikleri devralacaktı. İlk adım olarak da 25 bin Amerikan askerinin çekilmesi öngörülüyordu.

Irak İnceleme Grubu'nun 2006 Aralık raporundaki belirleyici öneri, "ABD'nin savaşçı güçlerini Irak'tan sorumlu bir biçimde çekmesi"dir. Ancak bunun için Irak'taki şiddetin kontrol altına alınmasının gerektiği, bu amaçla da Irak ordusunun ve güvenlik güçlerinin daha fazla sorumluluk almasının sağlanması istenmektedir. Diğer bir deyişle, Vietnam Savaşı'nın ekonomik ve insan maliyeti arttığında "**Vietnamlılaştırma**" gündeme gelmişti. Irak Savaşı'nın ekonomik ve insan maliyeti arttığında "**Iraklılaştırma**" gündeme gelmektedir.

Ancak, "Iraklılaştırma"nın başarı şansı, yenilgiye uğramış olan "Vietnamlılaştırma"dan çok daha fazladır. Aradaki önemli fark, Vietnam halkının Irak halkından farkında yatmaktadır. Saddam'ın hukukdışı bir biçimde cezalandırılması ve Şii cellatlar tarafından asılması, ABD emperyalizminin bu stratejisinin bir unsurudur.